Magyar Rendészet 2024/4. 231–245. DOI: 10.32577/mr.2024.4.13

A főszerkesztő tengerentúli naplójából II.

Magánzárkából az egyetemi katedrára?

Christián László[1]

2024 júliusában kezdtem meg egyéves kiküldetésemet; feleségemmel és három gyermekünkkel Denverbe költöztünk, hogy Fulbright kutatói ösztöndíjasként az MSU Denveren töltsek egy teljes tanévet. Azóta rendszeresen kapok érdeklődő üzeneteket családtagoktól, barátoktól, kollégáktól, munkatársaktól. Ezért úgy döntöttem, hogy az elkövetkező lapszámokban *A főszerkesztő tengerentúli naplójából* címmel megosztom a *Magyar Rendészet* olvasóközönségével itteni tapasztalataimat, átfogó jelleggel bepillantást engedve a hétköznapokba, külön figyelmet szentelve a rendészet területének. Az első beszámoló lelkes fogadtatása után íme, fogadják szeretettel a folytatást is.

Breaking news! December 4-én reggel Manhattan belvárosában egy Hilton Hotel előtt közvetlen közelről több lövéssel lelőtték az USA legnagyobb egészségügyi biztosítótársaságának, a United Healthcare-nek a vezérigazgatóját, Brian Thompsont. Az áldozat 50 éves, sikeres üzletember és kétgyermekes családapa volt. Az elkövető elektromos kerékpárral menekült el a helyszínről, keresztülhajtott a Central Parkon, majd taxiba szállt, és utoljára a központi buszpályaudvaron (Port Authority) látták. Hat nappal a gyilkosság után letartóztatták a 26 éves Luigi Mangione-t, aki a Pennsylvania Egyetemen szerzett számítástechnikai mérnök alap- és mesterdiplomát. A rendőrséget egy McDonald's-alkalmazott értesítette Altoonában, aki felismerte a híradásokban bemutatott fényképen látható személyt. Mangione a feltételezések szerint egy Greyhound buszon érkezett New Yorkba 10 nappal a gyilkosság előtt, és ugyanígy távozott a gyilkosság után is. A rendőrségi nyomozás nagy erőkkel folytatódik.

Donald Trump visszatér a Fehér Házba

Az USA november 5-én elnököt választott, ennek eredményeként Donald Trump 2025. januárban visszatérhet a Fehér Házba! A választásokat megelőző hetekben egyre forróbb volt a hangulat Egyesült Államok-szerte, fokozódott a feszültség. Az alig pár hónapja működő itteni telefon-előfizetésemre korábban napi 2-3, a választások előtti napokban már 8-10 üzenet jött arra felhívással, hogy támogassam az egyik vagy másik jelöltet.

[1] R. dandártábornok, tanszékvezető egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem RTK MÖRT; Fulbright Visiting Scholar, MSU Denver, 2024–2025, e-mail: christian.laszlo@uni-nke.hu

A közvélemény-kutatások a finisben 1-2%-on belüli különbséget mutattak, leginkább Harris javára. Közben Trump olyan eszközökhöz nyúlt, amelyek jelentős visszhangot váltottak ki, amikor például beült a kukásautóba és alkalmi kukásnak állt, vagy kiszolgált a McDonald's-ban. A társadalom meglehetősen megosztott, és az államok közötti politikai törésvonalak is érzékelhetők voltak. Az utóbbi években egyre több ember politikai nézet alapján választ magának lakóhelyet, mert vannak egyértelműen elkötelezett államok mindkét oldalra: Kalifornia, New York, Maryland: demokrata; Texas, Utah, Montana: republikánus. Mondják, hogy soha ennyire még nem volt megosztott az amerikai társadalom, mint most, és ez érezhetően nem jó.

A választás egyértelmű kulcstémája volt a gazdaság, a demokrácia és az abortusz mellett a biztonság témaköre, a bevándorlással összefüggő kérdések és a fegyveres konfliktusok ügye. Trump egyértelműen prioritásnak tekintette a kampányában a közbiztonság helyreállításának és fokozásának ügyét, és maradéktalan támogatásáról biztosította a rendészet szerveinek munkatársait. Október 11-én járt itt Coloradóban, a mi városrészünkben, Aurorában, ahol a beszédét is arra hegyezte ki, hogy egy olyan rossz közbiztonsági adatokkal rendelkező helyen, mint Aurora, helyre fogja állítani a rendet, és vissza fogja adni a várost a városlakóknak. Beszélt a bevándorlás hatásairól és az ezzel összefüggő venezuelai szervezett bűnözői csoportokról, akik jelentős negatív hatással vannak mások mellett Colorado közbiztonságára is. A színpadra hívott egy hölgyet, aki világ életében demokrata szavazó volt, de egy venezuelai gang miatt el kellett hagynia az aurorai lakását, és arról beszélt, hogy végre biztonságot akar. Ez a gang egész háztömböket tart rettegésben, és gépkarabélyokkal felfegyverkezve adnak nyomatékot anyagi és egyéb követeléseiknek. Az erről szóló videók hozzáférhetők a világhálón. Úgy tűnik, mintha Harrisnek nem lett volna fontos ezekben a kérdésekben megszólítani a választókat, vagy nem sikerült kellően artikulálnia álláspontját, ígéreteit.

Egyébként maga a szavazólap meglehetősen összetett volt, ugyanis 4 oldalon keresztül az elnökválasztás mellett számos kiemelt kérdésben, mint marihuána vagy abortuszhoz való jog stb. – népszavazás-szerűen – és választott tisztségviselők (bírák, egyetemi felügyelőbizottsági tagság stb.) megválasztásában is döntöttek országszerte az egyes államokban.

Az eredmény talán sokakat meglepett, mert szoros(abb) eredményt vártak az előzetes mérések alapján, különösen a csatatérállamokban. Trump olyan meggyőző fölénnyel nyert, hogy nem is férhetett kétség a győzelméhez, így mindenki elfogadta, és úgy látom az emberek többsége bizakodó. Kíváncsi voltam, ezért megvártam a választás éjszakájának hajnalán a jelöltek értékelő beszédét. Nagy csalódás volt, hogy Harris nem is állt ki a hívei elé, míg Trump érthetően jó hangulatú, lelkesítő győzelmi beszédet mondott.

A választások után a nagy kérdés, hogy kikből fog állni Trump kormánya, és mi valósul meg a kampány során sokszor ismételt fontos ígéretekből, mint például az illegálisan az USA-ban tartózkodók hazaküldése.

Az amerikai egyetemek működésének hátteréről

Az első beszámolómat azzal fejeztem be, hogy az egyetemek működése itt az Egyesült Államokban nagyban hasonlít egy üzleti vállalkozásra, és ez lépten-nyomon megmutatkozik a legkülönbözőbb területeken.

Az egyetem kvázi ügyfélként tekint a hallgatóra, akit igyekszik megnyerni, hogy az általa kínált képzést válassza, majd pedig olyan kiegészítő szolgáltatásokat nyújt, amellyel elégedett lesz és ugyanott folytatja tanulmányait (*graduate,* azaz mesterképzésen, esetleg később doktori képzésben), majd pedig mélyebben is elkötelezett lesz, és – ha teheti – bőkezűen támogatja a volt intézményét. Az egyetemhez kötődés egy életen át tart, és jóval erősebb, mint otthon, és jelentős szinergiákat tartogat az öregdiákrendszer működtetése. A hallgató egy alapdiplomáért hozzávetőleg 120 000 dollárt fizet az MSU Denveren (ez jelenlegi árfolyamon közel 50 millió Ft). A tandíj számos tételből tevődik össze, aminek egyes részösszegeit dedikált célokra fordítja az egyetem. A konkrét részletek megtalálhatók az egyetem honlapján.[2] Ezért a jelentős összegért a hallgató joggal vár el színvonalas egyetemi éveket, ami világszínvonalú oktatásban, széles körű hallgatói szolgáltatásokban és piacképes, értékes tudásban ölt leginkább testet. A hallgatók jelentős része hitelből finanszírozza az egyetemi tanulmányait, ezért különösen fontos, hogy jó munkahelyen tudjon elhelyezkedni és tudja törleszteni az adósságát. Szokták mondani errefelé, hogy egy tanult házaspár egymillió dollár mínusszal kezdi az életét, amely összeg az egyetemi diplomák költségeiből és az első családi ház árából tevődik össze. Egy sikeres házaspár a nyugdíjba vonulásakor pedig egymillió dollár összegű vagyonnal rendelkezhet. Visszatérve az üzleti modellhez, azt is érdemes kiemelni, hogy az egyetem működése teljesen átlátható, pénzügyi adatai nyilvánosak, így pontosan megismerhető a legalacsonyabb oktatói kategóriába tartozó oktatók, a professzorok vagy a rektor (itt *president*) bére[3] és az is, hogy mire mennyit költ az egyetem. Az egyetemi bevételek meghatározó részét teszik ki a piaci együttműködésből származó bevételek, adományok, projektpénzek. Minden munkavállalót arra ösztönöz a rendszer, hogy minél komolyabb összeget tudjon mozgósítani az egyeteme érdekében, és nemcsak a management és a president szintjén, hanem az oktatók, professzorok esetében is. Az USA-ban egyébként kevéssé feszes a terminológia, így az oktatót – függetlenül a hierarchiában elfoglalt helyétől – professzornak szokás szólítani. Az ipar kiemelten érdekelt az egyetemekkel való szoros együttműködésben és erre komoly összegeket hajlandó áldozni. Az érintett cégek részt vesznek a képzési programok kialakításában, oktatásában, gyakorlati lehetőségeket *(internship)* kínálnak, és vezetőik jelen vannak az egyetemi működés csúcsszerveiben, a felügyelőbizottságokban, így közvetlen befolyást is gyakorolnak az intézmény képzésekkel kapcsolatos stratégiai döntéseire. Szintén üzleti alapon tekintenek a campuson elérhető szolgálta-

[2] MSU Denver Tuition and fees 2024/2025.
[3] MSU Denver Proposed Staffing Pattern.

tásokra, így számos gyorsétterem, kávézó, bank, sörfőzde és ajándékbolt elérhető, jelentős bevételi forrást eredményezve. Valamennyi amerikai egyetem komoly erőforrásokat összpontosít a brandépítésre, erősítve a hallgatók egyetemi identitását, intézményhez kötődését.

Már említettem, hogy az órák nagyon gyakorlatorientáltak: ez részben azt jelenti, hogy az oktató kevéssé az elméleti, jogszabályi részekre helyezi a hangsúlyt, mindent példákon, jogeseteken keresztül mutat be, videókkal szemléltetve, másrészt sok a meghívott vendégelőadó. A korábbi NCIS-igazgató, Andrew Traver kolléga szeptemberi és októberi óráin több alkalommal is jelen voltam, amikor vendégelőadók voltak a különböző szövetségi rendészeti ügynökségektől: Naval Criminal Investigative Service (NCIS), Bureau of Alcohol, Tobacco, Firearms and Explosives (ATF), Army Criminal Investigation Service (ACIS). Nagyon izgalmas karrierutakat ismerhettünk meg, és érdekes egybeesés volt az előadók között, hogy a legtöbben számos területen és rendészeti szervnél dolgoztak pályafutásuk során, azaz teljes átjárhatóság van ezen szervezetek között.

Ezek az alkalmak kiváló lehetőséget kínáltak a hallgatóknak arra, hogy első kézből kapjanak információt arról, hogy miként működnek a rendészet állami csúcsszervei, másrészt az előadók kiemelt hangsúlyt fektettek a toborzásra. Azért van jelentősége az ehhez hasonló óráknak, mert az MSU Denver egy civil felsőoktatási intézmény, de ide és hasonló civil egyetemekre járnak a jövő rendészeti vezetői, leggyakrabban *criminal justice, criminology* képzési programokra. Az Egyesült Államokban ugyanis nem működik dedikált rendészeti felsőoktatási intézmény. A Police Academy csupán a belépő rendőrök képzésére, valamint továbbképzésekre szolgáló intézmény a nagyobb városokban.

Egyetemi események, aktuális tapasztalataim

Vajon lehetséges-e, hogy egy egykoron súlyos bűnöző, aki több mint 13 évet ült börtönben, ebből több mint 9 évet magánzárkában, előadást tartson az MSU Denveren? Igen, lehetséges! Az említett személy közvetlenül a szabadulása előtt jó útra tért, majd egyházi segítőnek állt, megnősült, kerítésépítéssel foglalkozik, könyvet írt, és igyekszik minél többet tenni azért, hogy minél kevesebb fiatal kössön ki szervezett bűnbandák csapdájában.

„Amikor benne vagy, úgy érzed, hogy minden szuper, sok barátod van, ők a családod, akik megvédenek, és közösen bármire képesek vagytok; de egy idő után rájössz, hogy csupán két út marad számodra, a börtön vagy a halál. A gang függővé tesz, egyre jobban a részese akarsz lenni. Mindenféle balhéban benne voltam már fiatalon, és nem csoda, hogy 18 évesen már bevarrtak. Amikor bekerültem, az első nap a börtönudvaron jól megvertek, aztán megtanultam túlélni. Lassan megtanultam, hogy a dolgok odabent is a kultúra köré épülnek, az embereket könyvekkel lehet alakítani. Én magam is rengeteget olvastam, főleg háborús könyveket.

Visszatekintve öt utat látok, amit a gang tagjai bejárhatnak:

1. Börtön: gyakori, hogy odabent erősödik a ganghez kötődés, mert erős az egymástól való függőség. Több gang odabent alakul és idekint fejlődik tovább.
2. Halál: a képeken látható emberek valamennyien a „testvéreim" voltak és mind meghaltak.
3. Drogfüggőség: sajnos sokan a drogterjesztés mellékhatásaként a szerek rabjai lesznek.
4. Sokan egész életükre mozgássérültek lesznek a balhék során vagy a börtönben szerzett súlyos sérüléseknek köszönhetően.
5. A legkevesebben az ötödik utat választják, a változást, hogy kiszállnak. Ismerek olyat, aki ma már lelkészként dolgozik, én magam is a Jóisten felé fordultam.

Arra biztatom a kallódó fiatalokat, hogy válasszanak másik utat és legálisan keressenek sok pénzt, mert lehet így is. Nehéz az út, hinned kell magadban, és persze sokan félnek a bosszútól, többeknek utánanyúlnak."

Az utóbbi hetekben a hospitálásaim során erősödött az a tapasztalatom, hogy az oktatók nagyon alaposan felkészülnek az órákra, a hallgatóknak minden anyag előzetesen rendelkezésére áll, és az órák nagyon gyakorlatorientáltak. Igyekeznek aktuális témákon, jogeseteken keresztül megvilágítani a legfontosabb kérdéseket, izgalmas, érdeklődésüket felkeltő impulzusokat adni a hallgatóknak. A legtöbb oktató meghív vendégelőadókat is az órájára, erősítve a fenti prioritásokat. Fontos tapasztalat az is, hogy az interaktív órákon túl megkerülhetetlen, hogy minden hallgató prezentációt tartson a félévben legalább egy alkalommal, amihez az oktató jól használható és kézzelfogható segédletet ad. A prezentáció értékelése pedig a hallgatók bevonásával közösen történik egy részletes értékelőlap segítségével. Így nem kizárólag az oktató értékel, hanem minden egyes résztvevő.

Az ősz során volt alkalmam találkozni Jason Mollendor-ral, Auraria Campus Police Department parancsnokával, aki 23 éve dolgozik a campuson. A 35 fős rendőrség az egyedüli független campusrendőrség Coloradóban, a többi hasonló rendőrség ugyanis az egyes egyetemekhez tartozik. Az ACPD-t Colorado állam alapította, ugyanis három egyetem osztozik a közös campuson. Nagyságrendileg 45 000 polgár közbiztonságért felelnek, ebből 39 000 hallgató. Chief Mollendor bemutatta a rendőrség működését, és elárulta, hogy ammennyiben minden jól megy, akkor a közeljövőben komplett önálló épületet kap a rendőrség a Campuson.

A rektor – Jenine Davidson – rendszeresen (félévente 2-3 alkalommal) tart egy-egy órás nyilvános beszélgetést (President Fireside chat) kiemelkedő szakemberekkel, vezetőkkel, és a beszélgetések elérhetők a YouTube-on. Ősszel előbb egy aurorai soul food sztár chef, Adrian Miller,[4] majd pedig Jenna M. Seidel,[5] a National Security Agency coloradói vezetője volt a vendég. Előbb 40 perc beszélgetés a rektor

[4] President's Fireside Chat with Adrian Miller, the „Soul Food Scholar".
[5] President's Fireside Chat with Jenna M. Seidel.

moderálásával, majd 20 percben a közönség kérdezhet. Utóbbi beszélgetésből kiderült, hogy az NSA helyi vezetője szerint az információgyűjtésnek, a partnerségnek és együttműködésnek hatalmas jelentősége van. A legfontosabb képességek a jövőben a krízismenedzsment, az alkalmazkodás és a gyors reakció. „Légy nyitott és tanulj másoktól! Rendszerint leültetem a vezetőimet, és számos témában hasznos az, hogy valamennyinek más nézőpontja van."

Örömmel vettem részt a *3rd Annual MSU Denver Research Symposium*on 2024. október 18-án a konferencia-központként üzemelő St. Cajethan-kápolnában. A rendezvényt elegáns előkészületek előzték meg, igényes programfüzet és frissítő várta a résztvevőket, a végén ebéd 50-60 fő részvételével. Körben a teremben a bemutatott kutatások kinagyított poszterei, amelyek kiválóan szemléltették a közvetíteni kívánt tartalmat. A főszervező a nyitóbeszédében arról beszélt, hogy korábban nem volt információcsere a kutatók között, nem tudtak részleteket egymás kutatásairól. Arra biztatott minden résztvevőt, hogy tanuljunk egymástól, beszélgessünk, kollaboráljunk tudományterületeken átívelő módon. Az első két konferencia eredményeként ez a multidiszciplináris együttműködés komoly lendületet kapott.

Külön szeretném kiemelni, hogy a hallgatók bevonása a kutatás folyamatába fontos, mert a kutatás nem csak az oktatók terepe. Ennek összefogására az MSU-n külön igazgató van az egyes karokon *(undergraduate research)*. Az eseményen adják át a legjobb előadó díjat *(excellent speaker award 2023)* is.

A tavalyi év legjobb előadója egy korallokkal kapcsolatos kutatási projektjükről mesélt; kiemelte, hogy a hallgatók testközelből, élesben megtapasztalják, hogy miről is tanulnak, és egy izgalmas kutatás részesei lehetnek. Gyorsan világossá vált számomra, hogy az ezekbe a kutatásokba bevont hallgatók könnyen elköteleződnek az intézmény felé, így a bevonásuk egyfajta befektetés a jövőbe, mert így nem csupán mesterképzésre maradnak itt, hanem PhD-hallgatói és oktatói utánpótlásra is szert tesz az intézmény.

Elképesztően izgalmas, speciális és szerteágazó témák forogtak 7-7 percben. Fülembe is csengett egy kedves szerzetes barátom gondolata, miszerint a legnehezebb 7 percben összefoglalni egy órányi mondanivalódat, de ha sokat készülsz, lehetséges. És valóban, remek előadásokat hallottam tudományterületeken átívelő módon, amelyek felkeltették az érdeklődésemet.

Novemberben lehetőségem volt részt venni egy tanóra keretében a Denver Police Crime Lab látogatáson, ami kiváló betekintést nyújtott a kriminalisztikai szakemberek szerteágazó munkájába a tűzvizsgálattól a fegyverszakértői munkáig. Akit érdekel ez az izgalmas terület, annak ajánlom a figyelmébe az alábbi linken elérhető online túrát a Denver Crime Labben.[6]

Az NKE-n évtizedes hagyománnyal rendelkező Közös Közszolgálati Gyakorlathoz hasonló gyakorlatra került sor az MSU Denveren novemberben egészségügyi területen, hiszen ez kiemelt képzési terület itt az MSU-n. Az orvosi hibák körülbelül

[6] Denver Crime Lab.

80%-a kommunikációs hibák miatt következik be. Az egyik nagy kockázatú terület az egészségügyi szolgáltatások körében, például a sürgősségi egészségügyi szakemberek és az ápolónők közötti átadás. „Egy katasztrófa bekövetkeztekor nagyon fontos, hogy világos parancsnoki láncot alakítsunk ki, amelyben mindenki tisztában van szerepével és felelősségével" – mondta Kris Caudill, a Denveri Metropolitan State University Tűz- és Vészhelyzeti Reagálási Programjának hallgatója.[7]

Örvendetes fejlemény, hogy a prof. Hyon Namgunggal és prof. Füstös Jánossal közösen, a 2025. tavaszi félévre meghirdetett *Study Visit Hungary* című kurzusunk iránt komoly érdeklődés tapasztalható, a csoport gyakorlatilag megtelt. A jelentkező hallgatók 3 felkészítő órán vesznek részt, amelynek anyagából tesztet írnak, majd ezt követően kerül sor a 10 napos tanulmányútra (március 18–28), ahol szakmai látogatások keretében érdemi bepillantást kaphatnak a magyar igazságszolgáltatási és rendészeti munkába (bíróság, ügyészség, rendőrség, önkormányzati rendészet, büntetés-végrehajtás, kibervédelem, országgyűlés), és ellátogathatnak Budapest és Magyarország látványosságaihoz, miközben a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen a csodálatos Ludovika Campus lakói lehetnek erre az időre.

Fulbright Enrichment Seminar, Cleveland (2024. december 3–6.)

Meglehetősen hideg, szeles helyre, Clevelandbe szervezték az idei Fulbright-szemináriumot, amely az USA-ban tartózkodó Fulbright-ösztöndíjasok legnagyobb találkozója, konkrétan a világ 58 országából 122 Fulbrigh Scholar volt együtt négy napon keresztül. A résztvevők között három magyar volt: Kocsis B. János (Corvinus Egyetem), Fazekas Bálint (Budapesti Műszaki Egyetem) és jómagam. Remek szakemberekkel találkoztunk a világ minden részéről, volt alkalmunk beszélgetni kultúráról, szakmáról, kutatásról és aktuális történésekről. A Fulbright-program presztízsét nem pusztán a több tucatnyi Nobel-díjas adja, akik egykoron Fulbright-ösztöndíjasok voltak, hanem az a hatalmas, kiterjedt és jól működő alumnirendszer, amely az egész világot behálózza. Egy-egy ilyen rendezvény életre szóló élményt jelent a résztvevőknek, és meghatározó emberi és szakmai kapcsolatokat eredményezhet.

Az idei szeminárium témája az egészségügy volt. Az előadásokból és panelbeszélgetésekből, szakmai látogatásokból kiemelném annak a bemutatását, hogy menynyire eltérő módon férnek hozzá az egyes társadalmi csoportok az egészségügyhöz. Egy fehér család egészségügyi kiadásainak 1 dollárja egy fekete család esetében csak 12 centet tesz ki, ennek megfelelően a feketék várható élettartama is alacsonyabb, mint a fehéreké. Míg a dohányosok aránya az USA-ban 20% alatt van, addig Clevelandben 35%. A magas arány visszaszorításának lehetőségét elsődlegesen a magasabb adóztatásban látják. Az előadáskból megtudtuk, hogy mi határozza

[7] Phare 2024.

meg a közösségek, a társadalom egészségügyi állapotát. Legnagyobb részben (40%) szocioökonómiai szempontok: iskolázottság, havi bevételek, közbiztonság, családi támogatás; másodsorban (30%) az egészségügyi szokások (dohányzás, alkoholfogyasztás, mozgás; harmadrészt (20%) az egészségügyi ellátórendszer; negyedrészt (10%) a lakókörnyezet.

Az is kiderült, hogy az irányítószám nagyban meghatározza az egyén egészségügyi kilátásait. Clevelandben nagyon magas a tüdőrákos megbetegedések száma, az ólommérgezés, valamint a közlekedési baleseti halálozás. A saját gépjárművel történő közlekedés azonban teljesen általános, ez a kitettség az egész USA-ra általában jellemző. Az egyik kórházban végzett felmérés szerint a kórház 8000 alkalmazottjának 97%-a jár saját gépjárművel.

A clevelandi repülőtéren várakozva beszélgettem egy rendőr kollégával, aki 1993 óta szolgál, és nagyon várja már, hogy másfél év múlva nyugdíjba vonulhasson, ugyanis egyre nagyobb a nyomás, és egyre kevesebben vannak. Egyszerűen nincs rendőri utánpótlás, miközben a városban jelentős a szegénység, aminek következtében nagyon magas a bűnözés, különösen a vagyon elleni bűncselekmények aránya, így komoly nyomás nehezedik a bűnüldöző szervekre. Talán kevesek számára ismert, hogy az Egyesült Államokban mennyire nagy probléma a szegénység, a társadalom egy meghatározó része él egyik napról a másikra vagy éppen mélyszegénységben.

Őszi élmények és a mindennapi élet

A családom továbbra is élvezi a denveri életet. A gyermekeim – Anna, Szonja és Áron – szépen beilleszkedtek az iskolába, továbbra is szeretnek járni, kihasználják a remek szabadidős lehetőségeket és szépen haladnak az angol nyelvvel is. A felségem, Zsófi a háztartás vezetése mellett intenzíven tanulja a nyelvet a nyelviskolában. Közben kivételes lehetőséget kapott az MSU Denveren, hogy sport és rekreáció témában előadásokat hallgasson, miközben anyagot gyűjt *Colorado rekreációja* című szakdolgozatához, amit a Testnevelési és Sporttudományi Egyetem mesterképzésére ír.

Az ősszel csodálatos idő volt, szinte október végéig rendszerint 20-30 fokig *(Celsiusig)* emelkedett a napi hőmérséklet, és szinte minden nap sütött a nap. A november is barátságos volt, mert megjött a hó, és délutánra a hideg napokon is kellemesen felmelegedett az idő, az állandó napsütés jobb kedvre derít. Az emberek hőháztartása egyébként jelentősen eltér a miénktől, szinte soha nem fáznak, ősszel sokan járnak rövidnadrágban, pólóban és papucsban. December elején az egyik reggel, amikor –1 fok volt, és vittem iskolába a lányomat, a kis középiskola diákjai 90%-ban egy szál pulóverben érkeztek az iskolába, sapkát senki nem viselt.

Október 21-én hivatalosan elkezdődött a síszezon Coloradóban, Wolf Creek megnyitotta a kapuit és megkezdte a 85. síszezonját. A legtöbb síterepen még várják a havat, novemberben kinyitnak a terepek korlátozott kapacitással, majd a decem-

beri ünnepekre elérik a teljes kapacitást. Colorado tucatnyi világhírű sítereppel várja a sízés szerelmeseit, a terepek többsége 3-4000 méteres magasságban működik, és a liftárak meglehetősen borsosak, kivéve, ha éves bérletet vesz az ember elővételben. December 6–15-ig a világ legjobb alpesi sízői Beaver Creek-ben adnak randevút egymásnak, hogy a legendás Birds of Prey lesiklópályán mérjék össze tudásukat. Hatalmas élmény volt, hogy magyar síoktatóként, a 700 önkéntes egyikeként a Talon Crew Teamben három hétvégén én is a pályán dolgozhattam ezen az eseményen és közvetlen közelről láthattam a világ legjobbjainak versenyét.

Az MSU Denver meteorológus professzora szerint kiváló, hóban gazdag télre van kilátás, olvasható a vele készült interjúból az egyetemi lapban.[8]

Az első hó november elején a választásokkal érkezett meg Denverbe, egészen pontosan kedden kezdett esni, és szombatig körülbelül 60-70 cm esett, ezért szerdán gyalog mentünk a gyerekekkel suliba, akik nem győztek betelni a hóval, napokig játszottak, hóembert és hóvárat építettek az utcabeli gyerekekkel. A lányaim, miután az iskolában hallották, hogy az osztálytársaik jó zsebpénzt kerestek hólapátolással, maguk is szerencsét próbáltak. Két nap alatt együtt több mint 100 dollárt „lapátoltak össze", és komoly sikerélményként élték meg a történteket, a szomszédok nagyon kedvesen és örömmel fogadták őket.

Az őszi szünetet és a rendelkezésre álló hosszú hétvégéket jórészt arra használtuk, hogy számos nemzeti parkot fedeztünk fel. Most ezekből egy kis ízelítő. Az egyik legjobb befektetés azoknak, akik több nemzeti parkot is szeretnének megnézni USA-szerte egy éven belül, az úgynevezett America the Beautiful éves bérlet,[9] amely 80 dollárba kerül és egy autónyi látogatónak korlátlan belépést biztosít egy éven keresztül az USA összes nemzeti parkjába. Ez meglehetősen méltányos az egyszeri 20-35 dolláros belépési díjak fényében. Egyes nemzeti parkok külön időpontfoglalási rendszert is üzemeltetnek óránkénti belépési időablakokkal, hogy elkerüljék a túlzott zsúfoltságot. Nemzeti parkból egyébként 63 van az Egyesült Államokban, amelyek hihetetlenül változatosak; ezenkívül van még több száz úgynevezett State Park, amelyek az egyes államok gondozásában állnak.

Az Arches Nemzeti Park[10] Denvertől délnyugatra, mintegy 350 mérföldre található, talán kevéssé ismert, de fantasztikusan érdekes park. A kontrasztos színek, földformák és textúrák semmi máshoz nem hasonlító tájat alkotnak. A parkban több mint 2000 ablakszerű természetes kőboltozat, több száz égbe törő csúcs és hatalmas sziklafalak találhatók. A vörös sziklás csodaország képződményeivel lenyűgöznek, ösvényeivel felfrissítenek, naplementéivel pedig inspirálnak. A park egyik izgalmas emléke John Wesley Wolfe uniópárti szabadságharcos épen maradt kunyhója. Wesley állítólag Vicksburg ostroma során súlyos lábsérülést szenvedett, és a hadseregtől történt elbocsátása után költözött Moabba. A 12-14 négyzetméteres kunyhóban ele-

[8] Slattery 2024.
[9] America the Beautiful Pass.
[10] Arches Nemzeti Park.

inte a fiával élt, de később a lánya is ide költözött a családjával, így a krónikák szerint hatan osztoztak a kis hajlékon.

A Grand Canyon Nemzeti Park[11] a világ egyik leglátogatottabb nemzeti parkja. A Colorado folyó 17 millió év alatt alakította ki a csodálatos kanyont. A teljes egészében Arizona államban található park hossza 447 km a Colorado folyótól és a szomszédos hegyvidékek által övezve. A 11 törzsi közösség ősi hazájában található Grand Canyon az erózió egyik leglátványosabb példája a világon, helyenként 2 km mély, páratlan, lélegzetelállító élményt nyújt bármelyik látogatható pontjáról. Érdekesség, hogy a kanyon peremén haladó túraútvonalakon a rémisztő mélység ellenére nincsen kerítés, csak a kilátópontoknál. A Nemzeti Park Őrszolgálat sajnálatos nyilvántartást vezet azokról a vakmerő turistákról, akik egy-egy fénykép miatt túl sokat kockáztattak és életüket vesztették, mélybe zuhantak. Sok olyan turista is van, aki fizikai teljesítőképességét értékeli túl és lent reked a kanyon mélyén, vagy sérül meg túra közben, így szinte félóránként megjelenik a mentőhelikopter.

A Zion Nemzeti Park[12] ámulatba ejt krémszínű, rózsaszín és vörös homokkő szikláival, amelyek ragyogó kék égboltba emelkednek. A Zion egyedülálló növény- és állatvilága elvarázsol. A látványosságok zömét rejtő völgy csak a park által üzemeltetett buszokkal látogatható, de a Visitor Centernél található hatalmas parkoló reggel 7.30 magasságában megtelik, utána már csak a parkon kívülről induló buszokkal lehet bejönni. A park egyik izgalmas attrakciója egy olyan kombinált túra, amelyet részben a folyóban tesz meg az ember, ezért csak vízálló ruhában lehet elindulni. Azonban ügyelni kell, mert egy-egy heves esőzés következtében akár fél óra alatt akkorát emelkedhet a vízszint, hogy elzárhat útszakaszokat, elönthet barlangokat és veszélybe sodorhat elővigyázatlan turistákat.

Nagy élmény volt feleségem rokonainak – a Simkó családnak – meghívására Új-Mexikóba látogatni és megismerni egy sejtelmes, izgalmas, színes államot és a kultúrák keveredését. A látogatás egyik csúcspontja a világon egyedülálló, évente megrendezett hőlégballon-fesztivál volt, amikor a világ minden részéről érkező több száz ballon találkozik Albuquerque-ben és színesbe öltöztetik csodálatos ballonjaikkal az égboltot. Új-Mexikó egyebek mellett lenyűgöző sivatagi tájakkal, lélegzetelállító hófödte hegyekkel, pezsgő meleg forrásokkal és figyelemre méltó nemzeti emlékekkel van megáldva. Mindeközben az európai, amerikai, indián és mexikói örökség keverékével az állam egyedülállóan színes. Mindezeket figyelembe véve talán nem csoda, hogy Új-Mexikót „a varázslat földjeként” emlegetik. Itt található a világ egyik legsejtelmesebb kisvárosa, Los Alamos, az atombomba születési helye is.

Az üzemanyag árában hatalmas különbségek vannak városon, államon belül és államok között is. Ez gyakran 1 dolláros eltérést is jelenthet. Eddig legolcsóbban éppen az utóbbi hetekben tankoltam, amikor 2,39 dollár volt egy gallon (3,8 liter) benzin, korábban egy dollárral magasabb is volt az ár, és turisztikai látványosságok

[11] Grand Canyon Nemzeti Park.
[12] Zion Nemzeti Park.

közelében még ennél is többet kell fizetni. Itt a személyautók nagyobb része benzines. Néhány töltőállomáson, ha készpénzzel fizet az ember, olcsóbb az ár 10-20 centtel gallononként. Nem ritka, hogy egy termékért vagy szolgáltatásért többet kell fizetni, ha kártyát használunk, ugyanis kártyahasználati díjat számítanak fel.

A coloradói magyar közösség az egyik legnagyobb az Egyesült Államokban. Cleveland, New York és Denver a magyar fellegvárak, míg a kontinensen még Torontóban él jelentős magyarság. Megható élmény volt a viszonylag népes, de mégis egyre csökkenő Coloradói Magyar Közösség által az 1956-os forradalom évfordulója alkalmából szervezett megemlékezésén részt venni a denveri Magyar Szabadság Parkban. A megemlékező beszédet Megyesy Jenő ügyvéd, a magyar közösség vezetője mondta, aki érzékletesen rávilágított az 1956-ban a hazájukat elhagyó magyarok és leszármazottaik „nagykövet" szerepére, ami manapság különös jelentőséget kap. Az Egyesült Államokban elsőként 1968-ban Denverben állítottak emlékművet az 1956-os forradalom és hősei emlékére. A Magyar Szabadság Parkot Denver városa adományozta erre a célra.

Nagyon megörültem, amikor kiderült, hogy a közvetlen szomszédunk Aurorában egy magyar ember. Attila 3 éves volt, amikor kijöttek, 1956-ban Sopronból indultak a szüleivel, gyalog mentek át Ausztriába. Édesapja, Imre aktív volt a coloradói magyar közösségben, még beszédet is mondott az 1956-os emlékműnél, emlékszik vissza a fia. A szülők magyarul beszéltek otthon, de ahogy Attila iskolába került, lassan kezdett elkopni a magyar. Mostanra magyarul szinte egyáltalán nem beszél, nevét angolosította (Alen), érteni jórészt ért, és ő már nem tud a magyar közösségről sem. Kérdeztem, hogy volt-e azóta Magyarországon. Azt válaszolta, hogy nem. Gyakorlatilag egyetlen generáció alatt eltűnt a magyarsága és mindennemű kötődése a szülőföldjéhez.

Van számos örvendetes ellenpélda is. Megyesy Jenő elismert jogász, korábbi tiszteletbeli konzul sokat tesz a coloradói magyar közösségért, az amerikai–magyar kapcsolatok fejlesztéséért, és immár évtizedek óta végez jótékonysági tevékenységet önzetlenül a Magyar Máltai Szeretetszolgálat javára. Megjegyzem, hogy kiváló és aktív síző, ha teheti, szezononként közel 100 napot síel. Rajta keresztül ismertem meg a Vastagh házaspárt, Istvánt és Mártát, akik a világhírű síterep, Vail mellett Eagle-ben élnek. A sízés megszállottjai mindketten, gyermekeik Márta és Péter is versenyeztek, lányuk magyar színekben indult a Salt Lake City-i olimpián. Magyarságukra büszkék, azt féltve őrzik, családon belül magyarul beszélnek, hazajárnak és mindenben tájékozottak, ami otthon történik. Magyarságuk ékes bizonyítéka odaadó és önzetlen vendégszeretetük a magamfajta messziről jött „idegen" honfitársuk felé is.

Cherry 65 év körüli kedves, idős hölgy, aki minden nap sétál Scotch nevű kutyusával, szörnyű balesetről mesélt, amelyben egy munkatársának a fia teljesen vétlenül meghalt. Az utcában „szokásos" gyorsulási verseny volt. Utánanéztem a közlekedési mutatóknak, amelyből kiderült, hogy Colorado és azon belül Aurora halálos baleseteinek statisztikája szörnyű. Coloradóban a halálos kimenetelű közlekedési balesetek

száma a tavalyi évig folyamatosan nőtt, 2023-ban 716 halálesetet regisztráltak, ami 6%-os csökkenés a 2022-es „rekordot" jelentő 764 halálos áldozathoz képest. 2023 júliusa volt a legrosszabb hónap a halálos közlekedési balesetek tekintetében, az államban egyetlen hónap alatt 90 ember halt meg. A következő városokban veszítette legtöbb ember az életét: Denver – 73; Aurora – 63; Colorado Springs – 48; Pueblo – 23; Lakewood – 21.[13] Összehasonlításképpen: Magyarországon, amelynek lakossága 50%-kal nagyobb Coloradónál, 2023-ban 303 fő veszítette az életét a közutakon.

2024 első hat hónapjában 294-en haltak meg a coloradói utakon, ami 9%-kal kevesebb, mint tavaly ilyenkor. Ezen baleseteket előidéző legfontosabb tényezők: a sebesség, a nem megfelelő műszaki állapotú gépjárművek, figyelmetlenség és az alkoholos, kábítószeres befolyás.[14]

Az utakon hajmeresztő helyzetekbe kerül az ember nap mint nap, nagyon kell figyelni. Sok a szabálytalan és figyelmetlen vezető, rengetegen vezetnek jelentősen sebességhatár fölött, és számos tárgy van az utakon, veszélyes helyzeteket előidézve. A fiatalok 16 éves kortól vezethetnek, de ha másként nem tudnak iskolába járni, akkor az otthonuk és az iskola között már 14 éves kortól (!) is engedélyt kapnak arra, hogy volán mögé üljenek. A rendőrségnek, úgy tűnik, nincs kapacitása traffipaxolni, vagy az említett gyorsulási versenyeket felszámolni.

A gyerekeim izgatottan várták a halloweent, ami valójában már egy héttel korábban elkezdődött iskolai és más rendezvényekkel, ahol játékokkal vagy egyszerű *Trick or treat*-tel lehetett cukorkát vagy csokoládét gyűjteni; a gyerekek mellett sok szülő is beöltözött jópofa jelmezekbe. Október 31-én a gyerekeim már kora délután beöltözve, rajtra készen vártak, majd öt óra körül nekiindultunk, amikor még szinte senki más nem volt az utcán. A környéken a házak többségét feldíszítették, némelyik szomszéd pénzt és energiát nem kímélve extrát alkotott. Szinte mindenki készült körülöttünk, legalábbis a gyerekeket szívesen látták és édességgel kínálták. Volt olyan szomszéd, aki egy hihetetlenül profi szellemházat épített, amit megnézhettek a látogatók. A tulajdonos elmondta, hogy az elmúlt 20 évben mindig hozzátett valamit a „kiállításhoz". Sok kedves emberrel találkoztunk, megismerkedtünk kiváló szomszédokkal, akik szeretettel fogadták a gyerekeket és bennünket is, mindenkinek van ilyenkor néhány kedves szava. Volt, aki saját főzésű sörével kínált. A gyerekek sok édességet és még több élményt gyűjtöttek.

Meg kell mondanom, hogy a „fogyasztási spirál" jól ki van találva és láthatóan kiválóan működik. Augusztustól számtalan „halloween spirit" elnevezésű bolt nyílt, amelyek 2-3 hónapig működnek, de csak itt elérhető hihetetlen választékban, és mindent árultak, ami ehhez az eseményhez kapcsolódik. Egy hónappal később Thanksgiving, azaz hálaadás a következő ünnepkör, ami újabb hatalmas vásárlási hullámot generál. Szűk egy héttel hálaadás előtt voltunk a Costcóban, ahol a megszokott vásárlói kör háromszorosa volt, hosszú kígyózó sorok. A csütörtökön elfogyasztott sok millió pulyka

[13] Colorado Traffic Deaths, 2023.
[14] Colorado Traffic Deaths, 2024.

után következik a Black Friday, a vásárlás dedikált ünnepe, persze már napokkal korábban elérhetők az ajánlatok. A következő hétfőn pedig jön a Cyber Monday, újabb kiváló alkalom a pénzköltésre. A hálaadást követő napokban az amerikaiak többsége feldíszíti a karácsonyfát, és várják, hogy a Mikulás – és nem a Jézuska – meghozza az ajándékokat.

Mi is megsütöttük a magunk fiatal pulykáját, ahogy azt ilyenkor illik, lilakáposztával és burgonyapürével került az ünnepi asztalra.

A hálaadást követő napoktól pedig természetesen már minden a karácsonyról szól, a hozzávalókról és az ajándékokról. Nincs tehát megállás, a kereskedelem egész ősszel csúcsra van járatva, csak győzze az ember.

Itt, Coloradóban sokan élnek azzal a lehetőséggel, hogy 10-15 dollárért online engedélyt váltanak ki, és a meghatározott erdőterületen, fenyőültetvényen bármelyik fenyőfát kivághatják maguknak karácsonyra. Ez kiváló családi program, és segít az erdők ritkításában.

Jó hírek otthonról

Folyamatos kapcsolatban vagyok az otthoniakkal, igyekszem tájékozott maradni, és persze az érdeklődőkkel megosztani az itteni tapasztalataimat. Sőt, amikor tehetem, bekapcsolódom otthoni online eseményekbe is. Örömmel tapasztalom, hogy az egyéves amerikai távollétem alatt is a vérkeringés része maradhatok, számolnak velem, ebben erősítenek meg az alábbi pozitív fejlemények.

Életemben először vettem részt reggel 6 órakor PhD-védésen október 10-én, ez persze a 8 órás időeltolódásnak és az online részvételi lehetőségnek köszönhető. Nagy öröm volt ugyanis online végigkövetni, hogy Lippai Zsolt rendőr alezredes a Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszéki kollégám és PhD-hallgatóm magabiztosan védte meg doktori disszertációját, ezzel *summa cum laude* fokozatot szerzett. Zsolt az elmúlt években rengeteg időt és energiát fordított a dolgozat megírására, és egy átfogó, nagyívű, hiánypótló munkát tett le a bírálók asztalára. Ráadásul tette mindezt NKFIH Kooperatív Doktori Program ösztöndíjjal. A MÖR Tanszékhez történő csatlakozása óta eltelt öt év alatt több mint 100 tételből álló MTMT közleménylistát és 7-es Hirsch-indexet épített fel, és végez évről évre utcahosszal az NKE TÉR értékelésben a kategóriája élén. A műhelyvita és a nyilvános védés alkalmából a felé irányuló kitüntető érdeklődés és az elhangzott bírálatok is jelzik, hogy személyében olyan kiváló rendőr ért a szakmai pályafutása egyik csúcspontjára és szerezhet doktori fokozatot, aki nagyon sokat dolgozott ezért. Vele együtt öt év alatt 5 PhD-fokozatost adott a MÖR Tanszék az egyetemi közösségünknek.

Október 25-én szintén reggel 6-kor bekapcsolódtam a Magyar Tudományos Akadémia Rendészeti Albizottság online ülésébe, ahol az egyetlen napirend a tisztújítás volt. A jelen lévő tagság ismételten Kerezsi Klárát választotta elnöknek, míg alelnöknek Sallai Jánost és engem tiszteltek meg bizalmukkal. A Bizottság Titkára

továbbra is Molnár István Jenő. Alelnökké választásom nagy megtiszteltetés. A rendészettudomány további megerősítését és fejlesztését személyes küldetésemnek tekintem, ehhez egyetemi oktatóként, kutatóként, vezetőként, hivatásos rendőrként, valamint a *Magyar Rendészet* főszerkesztőjeként és az MTA RAB alelnökeként egyaránt szeretnék aktívan hozzájárulni. A rendészettudomány akadémiai képviselete kiemelten fontos feladatunk, ebben örömmel vállalok aktív szerepet a jövőben.

Októberben derült ki, hogy a Magyar Egyetemi-Főiskolai Sportszövetség Képzésfejlesztési és Oktatási Bizottságában is alelnöknek választottak, a megtisztelő felkérésnek örömmel teszek eleget, képviselve az NKE és a Ludovika Sportegyesület érdekeit is.

Novemberben kaptam egy örömteli tájékoztatást Dános Valér tábornok úrtól, a *Belügyi Szemle* főszerkesztőjétől, hogy az Erdős Ákossal és Szabó Andreával közös tanulmányunk *(Az intézkedéstaktikai képzés kompetenciafejlesztő hatásával kapcsolatos hallgatói percepciók kvantitatív vizsgálata a pénzügyőrök körében)* az idei évben publikációs nívódíjat kapott.

I. MSU Denver – Ludovika UPS workshop

Az egyéves kiutazásom előtt fontos feladatot kaptam Deli Gergely rektor úrtól, ami arról szólt, hogy kutassak fel és válasszak ki tehetséges, fiatal (45 év alatti) oktatókat/kutatókat a Rendészettudományi Karról, akiket felkészítünk egy intenzív szakmai tanulmányútra. Ezzel párhuzamosan szerveznem kell egy szakmai eseményt még az itt-tartózkodásom során, erősítve a két egyetem együttműködését, ösztönözve minél több közös szakmai projekt elindítását.

Örömmel jelentem, hogy intenzív munkával mindkét feladattal célegyenesbe fordultam. Az *I. MSU Denver – Ludovika UPS workshop* időpontját és programját kitűztük, az általam vezetett szervezőbizottság megkezdte az előkészítő munkát és a szervezést.

Egy két hónapos kiválasztási folyamat eredményeként négytagú bírálóbizottság állt fel Füstös János és Hyon Namgung professzorok, Szegedi László mb. oktatási rektorhelyettes, valamint jómagam részvételével. A jelöltek írásbeli pályázatot nyújtottak be, majd szóban hallgattuk meg őket. A bírálóbizottság egyhangú álláspontja alapján, a rektori jóváhagyást követően az alábbi személyek utazhatnak áprilisban Denverbe:

- Czenczer Orsolya egyetemi docens (Büntetésvégrehajtási Tanszék),
- Tiszolczi Balázs egyetemi adjunktus (Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszék),
- Mészáros Bence egyetemi docens (Kriminál taktikai és Kriminálmetodikai Tanszék),
- Rémai Dániel mb. tanszékvezető (Terrorelhárítási Tanszék),
- Erdős Ákos egyetemi adjunktus (Határrendészeti Tanszék).

Reményeink szerint a workshop és az NKE-delegáció tavaszi látogatása jelentősen előmozdíthatja a további intenzív együttműködést a két intézmény és az érintett oktatók között.

Denver, 2024. december 10.

Felhasznált irodalom

America the Beautiful Pass. Online: www.nps.gov/planyourvisit/passes.htm#america-the-beautiful-passes
Arches Nemzeti Park. Online: www.nps.gov/arch/index.htm
CDOT, CSP, and DMV Announce Progress in Reducing Traffic Deaths in 2023. Online: www.codot.gov/news/2024/january/progress-in-reducing-traffic-deaths-in-2023
Colorado Traffic Deaths, 2023. Online: www.denverpost.com/2024/01/27/colorado-traffic-deaths-2023-pedestrians/
Colorado Traffic Deaths, 2024. Online: www.codot.gov/news/2024/july/cdot-data-shows-positive-trends-in-trafficsafety-2024
Denver Crime Lab. Online: www.youtube.com/watch?v=6urbx8-7qlM
Fireside Chat with Jenna M. Seidel. Online: www.msudenver.edu/university-events/president/fireside-chats/
Grand Canyon Nemzeti Park. Online: www.nps.gov/grca/index.htm
MSU Denver Proposed Staffing Pattern. Online: www.msudenver.edu/wp-content/uploads/2023/01/FY2023-Staffing-Pattern.pdf
MSU Denver Tuition and fees 2024/2025. Online: www.msudenver.edu/wp-content/uploads/2024/10/Undergraduate-Tuition-Tables-Revised-AHEC-Fees-2025.pdf
Phare, Cory (2024): Simulated Disaster Provides a Road Map for Rescue. *RED,* 2024. november 11. Online: https://bit.ly/3WiwWH7
President's Fireside Chat with Adrian Miller, the „Soul Food Scholar". Online: www.msudenver.edu/president/videos/
Slattery, Jessica (2024): Get Ready for an Epic Ski Season in Colorado. *RED,* 2024. október 4. Online: https://bit.ly/4fY1SU3
Zion Nemzeti Park. Online: www.nps.gov/zion/index.htm